

LIBERTA` TAL-ESPRESSJONI

ART 10 KAP 319 TAL-LIGIJET TA' MALTA

ART 41 TAL-KOSTITUZZJONI TA' MALTA

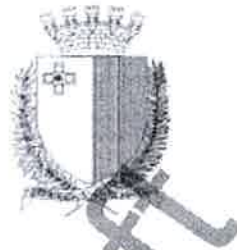
BANNER

KAP 552 TAL-LIGIJET TA' MALTA

LN 36 TAL-2018

NON EZAWRIMENT TA' RIMEDJI ORDINARJI

KWALITA' TA' LIGI

QORTI CIVILI - PRIM' AWLA

(SEDE KOSTITUZZJONALI)

MHALLEF

**ONOR. LORRAINE SCHEMBRI ORLAND
LL.D., M.Jur. (Eur.Law), Dip.Trib.Eccles.Melit.**

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 16 ta' Lulju 2019

Kawza Numru : 1

Rikors Kostituzzjonali Numru : 79/2018/LSO

**L-Avukat Peter Caruana
Galizia (ID 30056M),
Matthew Caruana Galizia (ID
130886M), Andrew Caruana
Galizia (ID 384287M) u Paul
Caruana Galizia (ID 8989M)**

vs

L-Awtorita` tal-Ippjanar

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ir-rikors Kostituzzjonali tal-Avukat Peter Caruana Galizia (ID 30056M), Matthew Caruana Galizia (ID 130886M), Andrew Caruana Galizia (ID 384287M) u Paul Caruana Galizia (ID 8989M) datat 3 ta' Awwissu 2018 fejn esponew: -

1. Illi fis-16 t'Ottubru 2017 Daphne Caruana Galizia sfat assassinata permezz ta' tqeghid ta' bomba fil-karozza taghha.

2. Illi bdiet investigazzjoni mill-Pulizija dwar dan l-omicidju, li tulha l-esponenti bdew jinghataw informazzjoni skarsa hafna fuq il-progress taghha; (*Ara s-sentenza l-Avukat Peter Caruana Galizia et vs il-Kummissarju tal-Pulizija (95/2017 SM deciza fit-12 ta' Gunju 2018 mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fil-Gurisdizzjoni Kostituzzjonali taghha), fejn gie kkostatat mill-Qorti li: "jirrizulta li effettivament ir-rikorrenti kienu qed jigu sistematikament injorati mill-investigaturi"*); izda li wasslet ghat-tressiq ta' tliet persuni l-qorti indagati bl-ezekuzzjoni tal-assassinju, u nbdiet kumpilazzjoni tal-evidenza fil-konfront ta' dawn it-tliet persuni.

3. Illi sussegwentament l-esponenti ma gew infurmati bl-ebda progress ghar-rigward it-tfittxija ta' min ordna l-qtil ta' Daphne Caruana Galizia, ghalkemm bdew jghaddu x-xhur mill-assassinju taghha u, *di piu`*, inghataw x'jifhmu li l-kaz kien qed jigi kkunsidrat maghluq *in vista* tal-arresti u ttressiq fuq imsemmi.¹

4. Illi fl-31 ta' Marzu 2018, l-esponenti, li huma r-ragel u t-tfal (u ghalhekk l-eredi) ta' Daphne Caruana Galizia, wahlu *banner* ma' propjeta' privata fi Triq l-Ifran, il-Belt Valletta (ritratt tal-*banner* hawn anness u mmarkat Dok A), bil-kliem:

"Why aren't Keith Schembri and Konrad Mizzi in prison, Police Commissioner?"

Why isn't your wife being investigated by the police Joseph Muscat?"

Who paid for Daphne Caruana Galizia to be blown up after she asked these questions?"

5. Illi ftit jiem wara, twahhlet 'Avviz biex Tieqaf u ta' Twettiq rigward Billboards u Riklami' mill-Awtorita' intimata mal-faccata tal-istess proprjeta' datata 3 t'April 2018 (kopja

---

¹ Ara risposta tal-Avukat Generali, il-Kummissarju tal-Pulizija u d-Deputat Kummissarju tal-Pulizija Silvio Valletta ghall-kawza pprezentata mill-esponenti 95/2017 SM, fejn dawn jghidu: "Illi minghajr pregudizzju ghal din il-linja, ir-rikorrenti ghandhom jirrevedu l-pozizzjoni taghhom ukoll fid-dawl tal-arresti li saru u tal-proceduri li issa bdew quddiem il-Qorti fil-konfront ta' persuni indagati li wettqu dan id-delitt."

tieghu hawn anness u mmarkat Dok C) ghat-tnehhija tal-istess *banner stante* allegat ksur tar-regolamenti tal-Avviz Legali 36 tal-2018 u l-provvedimenti tal-pjanijiet tal-izvilupp.

6. Illi fis-7 t'April 2018, il-*banner* tnehha.

7. Illi peress illi l-esponenti ma kienux konxji, dak iz-zmien, tal-fatt li t-tnehhija tal-*banner* saret mill-awtoritajiet, irrapurtaw is-serq taghha lill-Pulizija (numru tar-rapport: 15450/1/2018).

8. Illi fil-15 t'April 2018, l-esponenti regghu tellghu *banner* (ritratt tieghu hawn anness u mmarkat Dok D) fuq l-istess propjeta' privata bil-kliem.

"Why aren't Keith Schembri and Konrad Mizzi in prison, Police Commissioner?"

Why isn't your wife being investigated by the police, Joseph Muscat?

Who paid for Daphne Caruana Galizia to be blown up after she asked these questions?

This is our second banner our first got stolen. "

9. Illi minghajr ebda pre-avviz, dan il-*banner* tnehha u ttiehed minn fuq il-post inqas minn tnax-il siegha wara li ttella', prezumabbilment mill-Awtorita' intimata.

10. Illi dan l-agir min-naha tal-awtoritajiet huwa abbuziv u maghmul ghall-iskop uniku li jigi mittiefes id-dritt tal-espressjoni hielsa tal-esponenti bl-effett illi ma jkunux jistghu jwasslu l-messagg taghhom. Dan l-iskop huwa car u manifest fil-fatt illi l-*banner* tal-esponenti bl-ebda mod ma jaqa' taht ir-regolamenti citati mill-awtorita' intimata *stante* li skont l-Avviz Legali 36 tal-2018:

➤ "**billbord**" tfisser kull reklam id-daqs ta' jew ikbar minn sitt metri kwadri ($6m^2$) li huwa immuntat fuq kull struttura, kemm jekk indipendenti jew immuntat mal-hajt, kemm jekk b'mod permanenti kif ukoll b'mod temporanju u liema *billbord* ma huwiex direttament relatat mar-reklamar ta' prodotti mibjugha jew attivitajiet li jkunu qed isiru fis-sit tal-billbord;

> "**reklam**" tfisser kull kelma, ittra, mudell, sinjal, kartellun, tabella, avviz, disinn jew xbiha, sew jekk illuminata sew jekk le, li ghandha xorta ta' u hija uzata ghal kollox jew f' parti ghal skop ta' reklam, avviz jew direzzjoni, inkluzi kull stekkat jew struttura simili uzata jew adattata ghall-uzu ta' wiri ta' reklami;²

➤ **3.(1) Ebda reklam** ma ghandu jintwera fi kwalukwe post li jkun jidher mit-triq, u ebda vettura ta' reklamar ma ghandha titqiegħed, fit-triq jew fi kwalsijasi post li jkun jidher mit-triq, minghajr il-permess tal-Awtorità mogħti taht dawn ir-

---

² Sottolinjar tal-esponenti

regolamenti u l-Iskedi I u II, kemm-il darba dan ma jkunx reklam li ghalih ikun japplika r-regolament 4.³

11. Illi ghalhekk huwa car illi l-esponenti kellhom kull dritt li jwahhlu l-*banners* imsemmija minghajr ebda permess mill-awtorita' intimata u li t-tnehhija tal-*banners* imsemmija kienet kjarment abbuz tal-poter moghti lill-Awtorita' tal-lppjanar taht l-istess Regolamenti, liema abbuz ta' poter jammonta ghal vjolazzjoni tad-dritt tal-esponenti li jesprimu ruhhom u li jwasslu messagg taghhom (avolja fil-verita' l-*banners* ikkonsistew biss f'sensiela ta' mistoqsijiet), it-tnejn drittijiet protetti mill-Artikolu 41 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea.

12. Illi dan il-fatt ingab a konjizzjoni tal-Awtorita' intimata mill-esponenti permezz ta' ittra ufficjali datata 16 t'April 2018 li ggib in-numru 1278/18 (kopja hawn annessa u mmarkata Dok E), ghal liema ittra, l-esponenti rceview risposta ufficjali imperjuza mill-Awtorita' intimata (kopja hawn annessa u mmarkata Dok F) fejn stqarret illi:

"Effettivament, jirrizulta li l-"jedd" minnkom pretiz m'huwiex dak tal-liberta` tal-espressjoni "minghajr indhil sproporzjonat", izda l-*entitlement* li jidhrilkom li ghandkom li tagixxu b'mod arbitrarju u bi ksur flagranti tal-ligijiet tal-pajjiz."

---

³ Sottolinjar tal-esponenti

13. Illi *in vista* ta' din ir-risposta dizappuntanti, l-esponenti ma setghux hlief jiprocedu b'din il-kawza sabiex jitolbu protezzjoni tad-drittijiet taghhom minn din il-Qorti.

Ghaldaqstant u ghar-ragunijiet suesposti, l-esponenti umilment jitolbu li din il-Qorti, praevia kull dikjarazzjoni li jidhrilha li hija xierqa u opportuna:

1) Tiddikjara li l-applikazzjoni u l-interpretazzjoni mill-Awtorita' intimata tar-Regolamenti kontenuti fl-Avviz 36 tal-2018 li wasslet ghall-hrug tal-'Avviz ta' Twaqqif u Twettiq rigward Billboards u Riklami' jammonta ghal interferenza mhux gustifikata, sproporzjonata u mhux mehtiega f'socjeta` demokratika u ghalhekk ghal vjolazzjoni tal-Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea inkorporata fil-Ligijiet ta' Malta permezz ta' Kapitolu 319 u tal-Artikolu 41 tal-Kostituzzjoni ta' Malta;

2) Minghajr pregudizzju ghall-ewwel talba, tiddikjara li t-tnehhija tal-*banners* minn fuq proprjeta` privata tammonta fiha nnifisha ghal interferenza mhux gustifikata, sproporzjonata u mhux mehtiega f'socjeta` demokratika u ghalhekk ghal vjolazzjoni tal-Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea inkorporata fil-Ligijiet ta' Malta f' Kapitolu 319 u tal-Artikolu 41 tal-Kostituzzjoni ta' Malta;

3) Taghti dawk ir-rimedji effettivi li jidhrilha li huma xierqa sabiex l-esponenti jitqieghdu fl-istat li kienu qabel ma saret il-vjolazzjoni;

4) Tillikwida ammont ta' kumpens xieraq ghal tali vjolazzjoni u tikkundana lill-Awtorita' intimata thallas l-ammont hekk likwidat lill-esponenti.

Bl-ispejjez.

Rat li din ir-rikors gie appuntat ghas-smigh ghas-seduta tat-2 ta' Ottubru 2018 u ordnat in-notifika tal-istess rikors lill-intimat b' ghoxrin (20) jum zmien ghar-risposta.

Rat ir-risposta tal-Awtorita' tal-Ippjanar datata 17 ta' Awwissu 2018 a fol 19 tal-process fejn esponiet bil-qima:

1. Preliminarjament, dina l-Onorabbli Qorti ghandha tirrifjuta milli twettaq is-setghat Kostituzzjonali/Konvenzjonali taghha, u dan skont kif provdut fil-*proviso* ghat-tieni subinciz tal-Artikolu 4 tal-Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta u l-*proviso* ghat-tieni sub-inciz tal-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni, billi r-rikorrenti kellhom mezzi xierqa ta' rimedju disponibbli ghalihom skont il-Ligi tal-Ippjanar (*Ara l-Artikolu 97 tal-Kapitolu 552 tal-Ligijiet ta' Malta u l-Artikoli 13, 36 u 50 tal-Kapitolu 551 tal-Ligijiet ta' Malta*), li bihom setghu jikkontestaw il-hrug tal-Avviz biex Tieqaf u ta' Twettiq numru 68/18. Ir-rikorrenti ma kkontestawx l-Avviz in kwistjoni bil-mezzi li tati l-Ligi u allura huma gew li ssokkombew, accettaw u rrikonoxxew l-ordni kontenuta fl-istess Avviz.

2. Illi fil-mertu, u bla ebda hsara ghall-premess, t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt, u huma sempliciment

frivoli u ghandhom ghalhekk jigi michuda bl-ispejjez. Dan m'huwiex kaz fejn l-Awtorita', b'ghemil taghha (konsistenti fil-hrug u l-ezekuzzjoni tal-*enforcement notice* numru 68/18), xekklet b'xi mod l-ezercizzju tal-jedd tar-rikorrenti ghal-liberta' tal-espressjoni, hekk kif imhares fl-Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea u/jew l-Artikolu 41 tal-Kostituzzjoni ta' Malta. Dan hu kaz fejn ir-rikorrenti qed jippretendu li ghandhom/kellhom id-"dritt" li jagixxu u bi ksur flagranti tal-Ligijiet tal-Ippjanar — u dan billi wettqu zvilupp, (*Ara l-Artikolu 70 (2) tal-Kap. 552 tal-Ligijiet ta' Malta*) konsistenti fit-twahhil ta' *billboard* mal-faccata ta' fond residenzjali, minghajr ma talbu u wisq anqas kisbu permess ghal dan kif mehtieg skont il-Ligi.

3. Illi r-rikorrenti jsawru l-pretenzjonijiet taghhom f'din il-kawza, fost ohrajn, fuq l-asserzjoni nfondata taghhom li "*l-banner ... bl-ebda mod ma jaqa' taht ir-regolamenti citati mill-Awtorita'*". Incidentalment, id-dispozizzjonijiet tal-Ligi citati mir-rikorrenti, li skont huma "jsahhu" din il-pretenzjoni taghhom, fil-verita' ma jaghmlu xejn ghajr ikkonfermaw li *l-banner* in kwistjoni jikkwalifika bhala *billboard*, u ghalhekk jikkostitwixxi zvilupp skont it-tifsira moghtija fl-Artikolu 70 (2) tal-Kap. 552 tal-Ligijiet ta' Malta, li ghalih kien mehtieg permess mahrug mill-Awtorita' tal-Ippjanar. Bizejjez jinghad li, kif jixhdu r-ritratti prezentati mir-rikorrenti nfushom ("Dok A" u "Dok C" annessi mar-rikors), *l-banner* in kwistjoni, bl-avviz/*announcement* (li kif jghidu r-rikorrenti "*jwassal tal-messagg taghhom*") muri fuq l-istess *banner*, kien akbar minn sitt metri kwadri, u kien immuntat mal-hajt ta' post, ossia fond residenzjali, li jidher mit-triq. Ir-rikorrenti

la qatt talbu u wisq anqas kisbu permess tal-izvilupp ghat-twahhil ta' dan il-*billboard* kif mehtieg skont il-Ligi. B'hekk twahhil ta' dan il-*billboard* hu *ex lege* meqjus bhala zvilupp illegali u jammonta ghal *causa illecita*. Dan fl-ahhar mill-ahhar hu stat ta' fatt li r-rikorrenti stess irrikonoxxew u accettaw meta deliberatament ghazlu li ma jikkontestawx, bil-proceduri opportuni ta' appell, l-istess *enforcement notice* mahrug kontra tagghom.

4. Id-decizjoni jew l-agir tal-Awtorita' tal-lppjanar li qed jilmentaw minnu r-rikorrenti jikkonsisti fit-twettiq l-obbligu legali tal-istess Awtorita' li tmexxi, kif fil-fatt mexxiet, bil-proceduri t'infurzar opportuni sabiex jitnehha l-*billboard* mmuntat mir-rikorrenti bi ksur car u manifest tal-ligi li tirregola' l-erezzjoni u z-zamma tal-billboards.

5. Ir-rikorrenti jinsistu dwar id-dritt fundamentali tagghom "li jesprimu ruhhom u li jwasslu il-messagg tagghom". L-espressjoni tal-fehmiet tar-rikorrenti, u t-twassil ta' dan il-messagg tagghom, ma jistghu qatt iservu bhala paraventu ghat-twettiq ta' attivita' kondotta lil hinn mir-regolamenti, bla ebda restrizzjoni jew limitazzjoni, u bl-insistenza ta' zamma ta' *billboard* li jikkostitwixxi zvilupp illegali.

6. Ir-rikorrenti jaslu sabiex jiddeskrivu t-twegiba tal-Awtorita', ghall-ittra ufficjali mressqa minnhom, bhala wahda "imperjuza". Hu biss l-agir abbuзив u llegali mwettaq mill-istess rikorrenti, u l-pretenzjonijiet li fuqhom qeghdin issa jsawru din l-azzjoni tagghom, li ghalihom tghodd din

id-deskrizzjoni. Ghaliex hadd ma jista' jippretendi, kif qed jippretendu r-rikorrenti, li jkollu xi esenzjoni specjali mill-qafas ta' ligijiet li jirregolaw dan il-pajjiz (li jghoddu b'mod indiskriminat ghal kullhadd), bil-pretest li jrid isemma' l-opinjoni tieghu. Altrimenti, jkun ifisser li kull min jidhirlu li jrid isemma' l-oppinjoni tieghu, ikun jista' jaghmel dan b'dispett lejn il-ligijiet tal-pajjiz, u jkollna anarkija.

7. Kulhadd ghandu l-jedd ghal-liberta' tal-espressjoni. Dan hu jedd ghandu jigi mhares b'zelu; izda dan biss kemm-il darba din il-liberta' tigi ezercitata skont il-Ligi. Inkella, ma tibqax liberta' ta' espressjoni imma tigi mibdula f'ezercizzju arbitriju, jekk mhux abbuz, ta' jedd. L-Awtorita' ghal darb'ohra itteni li f'dan il-kaz, il-"jedd" pretiz mir-rikorrenti m'huwiex dak tal-liberta' tal-espressjoni minghajr indhil sproporzjonat, izda l-*entitlement* li jidhrilhom li ghandhom li jagixxu b'mod arbitrarju u bi ksur flagranti tal-Ligijiet tal-pajjiz.

8. Jinghad bla tlaqliq li pretensjoni bazata fuq illegalita', kif inhi dik imressqa mir-rikorrenti f'dan il-kaz, ma tista' qatt tammonta ghal jedd li ghandu jigi kawtelat minn Qorti, anqas jekk meqjusa mill-ottika aktar wiesgha solitament adoperata fi procedura bhal din.

9. Ir-rikorrenti l-ewwel wahhlu, ghal darba, darbtejn, *banner* mal-faccata ta' fond residenzjali bi ksur tal-ligi, u issa qed juzaw bhala pretest id-dritt li jesprimu ruhhom u li jwasslu il-messagg taghhom, biex jinghatalhom privilegg konsistenti fin-nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti

emergenti mil-ligi. Dan hu effettivament ir-rimedju li r-rikorrenti qeghdin jitolbu li jinghatalhom minn dina l-Onorabbli Qorti - u cioe' li jigu kawtelati fl-abbuz flagranti taghhom tal-Ligi, u dan mhux biss billi l-Qorti taghati "s-sigill ta' approvazzjoni taghha" ghal dan il-ksur taghhom tal-Ligi, izda sahsitra billi tippremjahom, bi hlas ta' kumpens, talli wettqu din l-illegalita'. "Din il-Qorti ma (tistax taghti protezzjoni fejn hemm stat ta' illegalita', **hu min hu**. (Digriet moghti minn dina l-Onorabbli Qorti (diversament presjeduta) nhar it-13 ta' Gunju 2016, fl-atti tal-mandat ta' inibizzjoni numru 861/2016 AE fl-ismijiet "Rosette Thake u Dott.ssa Ann Fenech fil-kwalita' rispettiva taghhom ta' Segretarju Generali u President tal-Kumitat Ezekuttiv tal-Partit Nazzjonalista u ghan-nom u in rapprezentanza tal-Partit Nazzjonalista v. 1. L-Awtorita' tal-Ippjanar gja l-Awtorita' ta' Malta dwar l-Ambjent u l-Ippjanar; u 2. L-Awtorita' ghat-Trasport f'Malta)".

10. Illi ghalhekk ir-rikorrenti ma jistghux jilmentaw li (i) t-tahdim tar-regolamenti tal-Avviz Legali 36 tal-2018 li wassal lill-Awtorita' tal-Ippjanar sabiex tohrog l-enforcement notice numru 68/18; jew (ii) l-ezekuzzjoni tal-istess enforcement notice min-naha tal-Awtorita' bl-azzjoni t'infurzar opportuna, fejn tnehha l-billboard illegali in kwistjoni; isarrfu f' "interferenza mhux gustifikata, sproporzjonata u mhux mehtiega" fl-ezercizzjoni tad-dritt taghhom ghal-liberta' tal-espressjoni. Il-kawzali dedotta f'din il-kawza m'hijiex il-jedd fundamentali tar-rikorrenti li jwasslu l-messagg taghhom b'mod lecit, imma l-jedd tar-rikorrenti li jwasslu dan il-messagg bla ebda restrizzjoni fost ohrajn bil-billboard illi kienu wahhal bla permess.

11. Id-"dritt" tar-rikorrenti li jwasslu l-messagg taghhom specifikament bl-uzu ta' *billboard*, bla ebda restrizzjoni u addirittura kontra l-ligi, la hu dritt sancit taht il-Kostituzzjoni u lanqas taht il-Konvenzjoni. Agir bhal dan huwa inaccettabbli, punibbli, u certament li m'huwiex imhares bil-Ligi. B'hekk kull azzjoni mehuda mill-Awtorita' sabiex twaqqaf l-illegalita' mwettqa mir-rikorrenti ma tammonta bl-ebda mod ghal ksur tal-Artikolu 41 tal-Kostituzzjoni tal-Malta jew tal-Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet u Libertajiet Fundamentali tal-Bniedem (kif inkorporata fl-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea l-Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta).

12. Ukoll, ghar-ragunijiet kollha gja mfissra f'din ir-risposta, ebda rimedju - inkluz dak ta' hlas ta' kumpens - m'ghandu jigi akkordat lir-rikorrenti ghall-agir manifestament illegali taghhom. Hawnhekk issir ghal darb'ohra riferenza ghat-twegiba tal-Awtorita' ghall-ittra ufficjali li kienet giet mressqa mir-rikorrenti nhar is-16 t'April 2018. Dak li nghad f'din ir-risposta — li r-rikorrenti ghogobhom jiddeskrivuh bhala kontenut imprejuz - m'huwa xejn ghajr riflessjoni tal-principji enuncjati mill-Qorti Kostituzzjonali fis-sentenza fl-ismijiet '**John u Helen konjugi Vella u GV Gozo Developments Limited vs Il-Kummissarju tal-Artijiet et'** (deciza mill-Qorti Kostituzzjonali fl-24 t'April 2015), fejn inghad illi min jiehu vantagg billi jaqghmel illegalita' ma jistax jippretendi li l-ligi taghtih rimedju. "Dan huwa principiu ta' ordni pubbliku, biex tingheleb il-mentalita' li jaqbillek "tikkapparra" t-tgawdija bi

ksur tal-ligi biex forsi eventwalment l-illegalita' tkun sanzjonata, mentalita' li tippremja lil min jikser il-ligi u tippenalizza lil min ifittex li jharisha f'kollox"-

Ghaldaqstant it-talbiet kollha tar-rikorrenti ma jimmeritawx akkoljiment u ghandhom jigu michuda, bl-ispejjez kontra tagghom, b' dana illi din l-Onorabbli Qorti ghandha tiddikjara l-azzjoni tar-rikorrenti bhala wahda sempliciment frivola.

Rat il-verbali kollha tas-seduti inkluz dak tat-Tlieta, 4 ta' Gunju 2019, fejn meta ssejjah ir-rikors dehru d-difensuri tal-partijiet. Dehru r-rikorrent Dr Peter Caruana Galizia, u Oliver Magro in rapprezentanza tal-Awtorita' tal-Ippjanar. Il-Qorti semghet it-trattazzjoni ta' Dr Therese Comodini Cachia u ta' Dr Ian Borg, liema trattazzjoni giet registrata fuq is-sistema eletronika. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-16 ta' Lulju 2019 fid-9:30a.m.

Hadet konjizzjoni tal-provi prodotti.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi b'din il-kawza, ir-rikorrenti qed jitolbu l-protezzjoni tad-dritt tagghom ghal-liberta' tal-espressjoni, kif imharsa **bl-artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem**, maghmula parti mil-ligi ta' Malta bis-sahha ta' l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea (**Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta**), 'il quddiem imsejjah "**Il-Konvenzjoni**", kif ukoll **bl-Artikolu 41 tal-Kostituzzjoni ta'**

Malta, 'il quddiem imsejjah "**Il-Kostituzzjoni**". Dan billi tnehha, ghal darba darbtejn, *banner* li huma dendlu mal-faccata ta' bini privat il-Belt, Valletta. Isostnu li kien hemm indhil sproporzjonat, u mhux gustifikat ragjonevolment jew mehtieg f'socjeta' demokratika, meta l-Awtorita' tal-Ippjanar ("Awtorita'") ordnat it-tnehhija taghhom bl-applikazzjoni u interpretazzjoni tar-regolamenti rilevanti tal-**Avviz 36 tal-2018 u tal-Kap 552 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Ghaldaqstant qed jitolbu li din il-Qorti taghti kull ordni xierqa sabiex jigi raddrizzat dan l-agir vjolattiv u jigu reintegrati fid-dritt taghhom, oltre kumpens xieraq ghal-lezjoni.

Illi l-Awtorita' opponiet ghat-talba, billi eccepjet, in linea preliminari, li din il-Qorti ghandha taghzel li ma tkomplex tisma' dan il-kaz bl-applikazzjoni tal-*proviso* tal-**artikolu 4(2) tal-Kap 319** u tal-**artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni**; u li t-talbiet huma semplicement frivoli u infondati fid-dritt billi f'dan il-kaz, ir-rikorrenti qed jippretendu li ghandhom dritt li jagixxu bi ksur flagranti tal-ligijiet tal-ippjanar minghajr l-ebda restrizzjoni. In sintesi, l-eccezzjonijiet fil-mertu huma fis-sens li r-rikorrenti qed jippretendu li d-dritt taghhom ghall-espressjoni ghandu jigi ikkawtelat minghajr l-ebda restrizzjoni jew limitazzjoni u qed juzawh bhala paraventu ghall-agir illegali. Tghid ukoll li l-*banner* jikkostitwixxi *zvilupp* skont it-tifsira moghtija bl-**Artikolu 70(2) tal-Kap 552 tal-Ligijiet ta' Malta** u twahhal minghajr ma r-rikorrenti talbu l-permess mehtieg. Ghalhekk l-Awtorita' agixxiet semplicement fit-twettieq tal-obbligu legali taghha.

FATTI LI JEMERGU MILL-ATTI

Il-fatti principali mhumiex kontestati.

Fic-centru tal-kaz odjern hemm zewg *banners* li gew imwahhlin ma' proprjeta' privata bil-kliem :-

"Why aren't Keith Schembri and Konrad Mizzi in prison, Police Commissioner?"

Why isn't your wife being investigated by the police, Joseph Muscat?

Who paid for Daphne Caruana Galizia to be blown up after she asked these questions?"

L-ewwel *banner* twahhal fit-31 ta' Marzu 2018 u sussegwentement tnehha fis-7 ta' April 2018 fuq ordni tal-Awtorita' intimata wara li twahhal 'Avviz biex Tieqaf u ta' Twettiq rigward Billboards u Riklami' mal-faccata tal-istess proprjeta' datata 3 t'April 2018 *stante* allegat ksur tar-regolamenti tal-**Avviz Legali 36 tal-2018** u l-provvedimenti tal-pjanijiet tal-izvilupp.

Ir-rikorrenti tellghu t-tieni *banner* bl-istess messagg fil-15 ta' April 2015 fuq l-istess proprjeta' privata. Fit-tieni *banner* kien hemm zieda bil-kliem *"This is our second banner our first got stolen."*

Dan it-tieni *banner* tnehha fi ftit sghat mill-Awtorita' intimata.

Dan kollu sehh fl-isfond tal-assassinju tal-gurnalista Daphne Caruana Galizia, mart u omm ir-rikorrenti rispettivament, li sehh fis-16 ta' Ottubru 2017 permezz ta' bomba li tqeghdet fil-vettura taghha. Ir-rikorrenti jilmentaw li minkejja li tressqu b'kumpilazzjoni tliet persuni fuq sospett li kkommettew id-delitt materjalment, sallum ngħataw informazzjoni skarsa hafna fuq il-progress tal-investigazzjoni mill-Pulizija għar-rigward tat-tfittxija ta' min seta' ordna l-qtil ta' Daphne Caruana Galizia. Anzi skont kif xehed l-Avukat Peter Caruana Galizia, il-Pulizija tawhom x'jifhmu li l-kaz kien magħluq mal-arrest tat-tliet persuni li prezentement għaddejjin minn proceduri ta' kumpilazzjoni.

Jirrizulta li r-rikorrenti għabu dawn il-fatti a konjizzjoni tal-Awtorita' intimata permezz ta' ittra ufficjali datata 16 t'April 2018 (Itt.Uff. Nru.1278/18), għal-liema ittra l-Awtorita' wiegbet billi opponiet u addebitat lir-rikorrenti *agir "arbitrarju u bi ksur flagranti tal-ligijiet tal-pajjiz."*

Illi l-Avviz biex Tieqaf u ta' Twettiq rigward Billboards u Reklami (Dok B a fol 8) inhareg fit-3 ta' April 2018 taht il-firma ta' Kevin Ciantar, għac-Chairperson Ezekuttiv, u huwa indirizzat wiehed lill-Owner, u l-iehor lill-Occupier. Mill-istess Avviz jirrizulta li l-ksur tal-kontroll tal-ippjanar jikkonsisti f'li "*Twahhal billboard/"banner", mal-faccata, minghajr il-permess mehtieg.*" Fl-istess Avviz hemm l-ordni

biex jitnehha l-imsemmi *billboard/banner*, inkluz kull stekkat jew struttura simili "*b'mod immedjat*", u fin-nuqqas fih it-twissija li l-Awtorita' ghandha s-setgha li tidhol fil-proprjeta' biex tnehi kull illegalita` msemmija f'dan l-Avviz.

Provi u Xhieda

Illi gie esebit l-*enforcement file* numru ECF 68/18. Jirrizulta mir-rapport tal-ufficjal tal-inforzar datat it-3 ta' April 2018, li rcieva struzzjonijiet biex johrog *enforcement notice* rigward "*a large black canvas sign (with white and red writing) fixed onto the 1st and 2nd floor balconies of properties 31-32, Old Bakery Street, Valletta.*" Is-sid ma kienx maghruf. Skont dan ir-rapport il-kaz kien trattat bhala wiehed urgenti.

"*Case was discussed with management and it was agreed that enforcement notice (adverts) is to be issued on the owner and occupier.*"

Xehed ir-rikorrent, **I-Avukat Dottor Peter Caruana Galizia**, b'affidavit (**fol 65**) fejn ta r-retroxxena li wassal ghal din il-kawza. Martu Daphne Caruana Galizia kienet gurnalista investigattiva li, l-aktar permezz tal-*blog* taghha bl-isem *Running Commentary*, kienet tikteb fuq il-korruzzjoni fl-oghla livelli tal-Gvern ta' Malta. Qal li hu u uliedu huma konvinti li l-qtil taghha huwa relatat mal-kitba taghha u li dan sehh minhabba s-sens ta' impunita' fil-pajjiz fejn ma hemm l-ebda reazzjoni jew investigazzjoni mill-istituzzjonijiet tal-pajjiz. Qal li minkejja li tressqu tliet persuni mixlija bl-ezekuzzjoni tal-assassinju ta' martu,

huma konvinti kien hemm persuna li qabbad lil min kien respnsabbli materjalment ghall-qtil biex jaghmel dan id-delitt.

Minkejja li ghaddew xhur mill-arrest u mill-bidu tal-kumpilazzjoni, la hu u lanqas uliedu ma nghataw iktar informazzjoni dwar il-progress ghar-rigward it-tfittxija ta' min ordna l-qtil taghha. Anzi nghataw l-impressjoni li l-kaz kien qed jigi kkunsidrat maghluq.

Ghalhekk u sabiex issir pressjoni fuq l-awtoritajiet kompetenti, kisbu l-permess mis-sidien tal-proprjeta' privata fi Triq l-Ifran, il-Belt Valletta, biex iwahhlu l-*banner* in mertu. Huwa talab parir legali jekk kellux bzonn permess ghal din l-azzjoni, izda nghata parir li l-permess kien mehtieg biss f'kaz ta' reklam.

"Ghalija dan kien purament messagg ta' natura politika fil-kontroversja fil-pajjiz dwar l-istat ta' impunita', li, fl-opinjoni tieghu, ghen biex il-qtil ta' marti seta' kien possibbli."

Qal li ftit jiem wara li wahhlu l-*banner* fil-31 ta' Marzu 2018, twahhal l-Avviz biex Tieqaf u ta' Twettiq rigward Billboards u Riklami mill-Awtorita' mal-faccata tal-bini. Hu ma kienx notifikat b'dan izda rah b'kumbinazzjoni meta ghadda minn hemm wara li kien irritorna minn gimgha safar.

Fis-7 ta' April 2018, cioe` qabel it-terminu ta' 15-il gurnata moghti ghall-appell skont **l-artikolu 86(12) tal-Kap 504 tal-Ligijiet ta' Malta**, il-*banner* tnehha. Ghalhekk ma kienx

hemm skop li jappella anke ghaliex ghalih l-ebda appell ma kien itih lura d-dritt ta' espressjoni la tnehha l-*banner*.

Billi ma kienux jafu min nehha l-*banner* wiehed minn uliedu rraporta s-serq tieghu (Rapp 15450/1/2018).

Regghu tellghu *banner* iehor fil-15 ta' April 2018 fuq l-istess bini privat izda minghajr preavviz dan il-*banner* tnehha. Qal li xi girien qalulhom li gew il-pulizija u ghalqu t-triq waqt li l-*banner* tnehha b'*crane*. Pero` ma kienux jafu min kien ordna t-tnehhija.

Qal li hu u uliedu ma setghux jaccettaw din l-attitudini tal-Awtorita' intimata li kienet qed tinqeda bl-Avviz Legali biex kull tentattiv ta' pressjoni biex jigi stabbilit min ordna l-qtil ta' martu u ta' omm uliedu "*tigi nipped in the bud ghaliex xi hadd x'imkien qed jibza' mill-verita' li setghet tohrog minn investigazzjoni serja u intensiva kif kien jixraq u kif jiena u t-tfal ghandna dritt inaljenabbli ghalha taht l-Artikolu 2 tal-Konvenzjoni Ewropea.*"

In kontro-ezami (fol 164) qal li hu u ohtu huma s-sidien tal-fond numru 31 Triq l-Ifran filwaqt li uliedu huma s-sidien tal-fond numru 32-33 soggett ghall-uzufrutt tieghu. Qal li qaghdu attenti li l-*banners* kienu marbutin sew minhabba r-rih. Ma tkellimx mal-Awtorita' ghaliex meta ra l-*Legal Notice*, ra li dan ma kienx japplika ghall-kaz tieghu ghax ma kienu qed jirreklamaw xejn, riedu jaghmlu *statement* biss.